

ΝΕΑ ΖΩΗ

ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ (Β' Κορ. γ' θ')

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ — ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

Γ. Κ. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΗΣ

Πτυχ. Ιερέως ἐν ΒΑΜΩ Κρήτης

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ — ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΝ

εἰς Βάμην

Ο ΠΟΔΗΓΕΤΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ

Εἶναι βέβαιον δι ἡ δράσις τοῦ Ιερέως ἐκτείνεσθαι πολὺ ἔξω τοῦ ναοῦ του, ἐν δὲ τῶν πρωτίστων αὐτοῦ καθηκόντων ἀποκτελεῖ ἢ πρὸς τὰς οἰκογενεῖας τῶν πιστῶν τοῦ ποιμνίου του ἐπαφή, ἥτις ἀφείλει ν' ἀποβλέπη εἰς τὴν ἀληθινὴν κατὰ Χριστὸν χειραγώγησιν αὐτῶν.

Ἐξ ὧν ἐν τῷ Ἐφημεριακῷ Συνεδρίῳ σχετικῶς πρὸς τὸ θέμα τοῦτο ἀνακοινώθησαν καὶ ἐκ τῶν ἀποφάσεων, αἵτινες δημοφώνως ἐλήφθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνακοινώσεων ἐκείνων, καταδείχθη πόσον εἶναι μέγα καὶ εὐρὺ τὸ σιᾶδιον τοῦτο τῆς ποιμαντικῆς δράσεως τοῦ ἐφημερίου, πόσον δὲ, ἰδίως εἰς τὰς πονηρὰς ἡμέρας τοῦ αἰῶνός μας, εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἀμειψία καὶ τοῦ ἔργου τούτου ἐπιτέλεις. Οὐχ ἦτιον ὁμῶς ἐκ τῶν γενομένων συζητήσεων ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστον περιπτώσεων προέκυψεν διὰ τὴν ἀμειψίαν καὶ ὀλοκληρωτικὴν ἐφαρμογὴν εὐθέως ποιμαντικοῦ σχεδίου ἀφορῶντος εἰς τὴν παρὰ τῇ οἰκογενεῖα δράσει τοῦ ἐφημερίου ὑπάρχει ἐν σπουδαιότατον ἔμπόδιον, ὅπερ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παρέλθῃ ἀπαρητήρητον. Τὸ ἔμπόδιον τοῦτο συνίσταται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν κρατήσασαν ἐν πολλοῖς παρεξήγησιν διὰ δῆθεν πᾶσα πρὸς τὸν οἶκον ἐπαφή τοῦ Ιερέως πρέπει νὰ εἶναι καὶ οἰκονομικῶς προσοδοφόρος, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸ ἀκατάρτιστον πολλῶν Ιερέων καὶ δὴ καὶ τὸ ἰερωτικὸν ἀπροσδραμοστον αὐτῶν πρὸς τὰς πραγματικὰς πνευματικὰς ἀνάγκας, αἷς ἔχουσι ν' ἀνιμετωπίσωσιν ἐν τῇ κατ' οἶκον ποιμαντορίᾳ.

Εἶναι ἐνδεχόμενον ἐκ τῶν δυσκολιῶν τούτων νὰ δημιουργητοί

πάντοτε χαλαρότης τις ἐν ταῖς ἐνεργείαις τῆς ἐπισήμου Ἐκκλησίας, ἀδυνατούσης ν' ἀξιώσῃ παρὰ πάντων τὰ αὐτὰ καὶ φοβουμένης πολὺ δικαίως μήπως ζημίαι μᾶλλον προκύψωσιν ἀντὶ ὠφελειῶν ἐκ τῆς κακῆς ἐφαρμογῆς ὠρισμένων μέτρων, αἷμα τυχὸν θὰ ἐγενικεύοντο. Διὰ τοῦτο δὲν θὰ ἔπρεπε, σήμερον τουλάχιστον, ν' ἀναμένη τις ἐπισήμους κυρώσεις, διὰ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ καθήκον ἰου, διὰ ν' ἔχῃ βαθεῖαν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀποστολῆς του καὶ διὰ ν' ἀναγνώσῃ πῶς πρέπει ἐκάστοτε νὰ προπορασκευάζῃται ἐν τῇ ἐνασκήσει αὐτῆς. Ἀλλὰ διὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον, δὲν εἶναι εὐκόλως νὰ ἐμπιστευθῇ ἕκαστος εἰς τὴν ἰδικήν του πείραν, ἐφ' ὅσον κατὰ κανόνα «ἀγαθὸι οἱ δύο ὑπὲρ τῶν ἑνα», διὰ τοῦτο δὲ συχνὴ ἔδει νὰ εἶναι ἢ ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἀνταλλαγῆ σκέψεων καὶ σχεδίων καὶ ἢ ἀμοιβαία ἀτακολνώσεις τῆς ποιμαντικῆς πείρας μεταξὺ ὀλίγων ἢ περισσοτέρων συλλειτουργῶν. Ἡ ἐπίσημος ὠδήσις βεβαίως θὰ δοθῇ διὰ τὰς τριακτὰς συσκέψεις, ἀλλ' ἢ διὰ τὰς πάντων πρέπει νὰ εἶναι πρόθυμος καὶ ἐτοιμῆ, ὥστε νὰ δύναται ἀγαθὰ πράγματι ἀποτελέσματα νὰ καρποφορήσῃ καὶ νὰ μὴ περιορισθῇ εἰς συζητήσεις ἀγόνους καὶ εἰς ἐπίδειξιν γνώσεων καὶ ὑπεροχῆς.

Ἡ κοινωνία μας σήμερον εἶναι πολυσύνθετος καὶ πολλὰ καὶ ποικίλα εἶναι τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει. Δὲν δύναται ὁ ἱερεὺς νὰ εἶναι ξένος πρὸς τὴν πραγματικότητα ταύτην καὶ νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν νὰ γίνῃ εὐπρόσδεκτος εἰς τοὺς ποικίλης κοινωνικῆς ἀναπύξεως καὶ καταστάσεως οἴκους τῆς ἐνορίας του. Πρέπει ὁ ἱερεὺς νὰ γνωρίζῃ πῶς νὰ γίνῃται «τοῖς πᾶσι τὰ πάντα» καὶ πῶς ἐν παντὶ καὶ πάντοτε νὰ κηρύσσῃ τὸν Χριστὸν, τὸν ὁποῖον ὀφείλει διηγετικῶς νὰ ἐμπροσσωπῇ χωρὶς οὐδὲ μονότονος καὶ φορητικῶς νὰ εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ καὶ εἰς ἀβασίαν νὰ προβαλῇ.

Πάντων ὁμοως πρόωσια ἀπαιτεῖ αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ στόματος τοῦ Ἀπ. Παύλου, νὰ ἀποισθῇ ὁ ἴδιος ποιμὴν πρότυπον οἰκογενειάρχου καὶ νὰ δύναται τὴν οἰκογένειάν του νὰ ἐπιδείξῃ ὡς τὸ πρότυπον τῆς εὐσεβείας καὶ κατὰ Χριστὸν κυβερνωμένης καὶ διοβιούσης οἰκογενείας, διότι «εἰ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προσητῆται οὐκ εἶδε, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπιμελήσεται;» (Α' Τιμοθ. γ', 5).

Καὶ δὲν εἶναι μὲν, βεβαίως δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀντικείμενον ἐπισήμου παρακολουθήσεως ὁ οἰκογενειακὸς τοῦ ἱερέως βίος, ἀποτελεῖ ὁμοως οὗτος «πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη» διὰ τοὺς πιστοὺς καὶ εἶναι ἀνάγκη ὅπως σκοπδαίεται ἢ τοῦ κληρικῶς μέλημα εἶναι ἢ ἐντύπωσις. ἢν προκαλεῖ ἢ τριακτὰ ἐπ' αὐτῆς, ἢ τις «οὐ δύναται κρυβῆναι». Ἀνάγκη, ἄρα, ἐσωτερικῶ-

τερικωτέρα και ούχι άπλώς γνωσιολογική να είναι ή κατάρτις τοῦ ποι-
 μένος ὄστις θεαροῦτως και εὐσυνειδήτως θά ἤθελε νά ποιήσῃ τὸ ἐμπει-
 στευμένον εἰς αὐτὸν ποιῆμιον, ὅπερ ὁ Κύριος ἐξηγόρασε διὰ τοῦ Ἰδοῦ αὐ-
 τοῦ αἵματος. Ἄνευ τῆς ἐσωτερικωτέρας ταύτης καταρτίσεως και τῆς βαθυ-
 τέρας συναισθησεως τῆς ἀπέναντι τοῦ ὑπεριάτου Κριτηρίου εὐθύνης, οὐ-
 δεμία ἀπόφασις ἢ ἐντολή ἢ γνώσις θά δυνήθῃ ποιε νά φέρῃ τὸ ἀποτέλε-
 σμα, ὅπερ ἡ Ἐκκλησία ἐπιθυμεῖ.

Ποιμήν ἐξ ἄλλου, πνευματικὸς, ὄστις ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην κα-
 τάρτισιν και τὸν ἔνθεον ζῆλον, θά ἤξλου νά ἔλθῃ εἰς στενωπέραν πρὸς τὸν
 οἶκον ἐπαφῆν, θά ἐπιτύγχανε δὲ τοῦτο μετὰ θαυμασιῶν ἀποτελεσμάτων
 και στόλος ἀληθινός θά ἐγένετο τῆς Ἐκκλησίας, ἣτις ἔχει ἀνάγκην συνει-
 δητῶν μελῶν, ζώντων πιστῶν, εἰοίμων πᾶσον τοῦ βίου λεπτομερείαν νά
 ἐξετάζωσιν ὑπὸ τὸ φῶς, ὅπερ δύναται νά παράσῃ ἢ ἐπαφῆ πρὸς τὴν Ἐκ-
 κλησίαν. Ἐκκλησία δὲ τοιοῦτους ἔχουσα ποιμένας και τοιοῦτους ἀπεργα-
 ζομένη τοὺς ἐαυτῆς πιστοὺς εἶναι Ἐκκλησία και κατὰ κόσμον παντοδύνα-
 μος, εἰς μηδελίαν ὑποκειμένη πίσειν ἢ ἐκμύλλευσιν και μηδαμῶς ὑπε-
 κήπιουσα ἐνώπιον και τῆς ἰσχυροτέρας πίσεως.

« Ἐκκλησία »

Ο Α Β Ρ Α Α Μ

(Συνέχεια και τέλος)

Δὲν καταργεῖ τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον ἢ Ἁγία Γραφή, διότι « πρὶν ἢ ἔλθῃ ἡ
 πίστις (ὁ νόμος τῆς πίστεως) ἐφρουρούμεθα ὑπὸ τὸν Νόμον (τὸν Μωσαϊκόν), συγ-
 κληθισμένοι εἰς τὴν πίστιν ἣτις ἐμελλε νά ἀποκαλυφθῇ. Ὡστε ὁ Νόμος ἐγένετο
 π α ι δ α γ ω γ ὸ ς ἡμῶν εἰς Χριστὸν διὰ νὰ δεικτεῖ ὅτι ἐκ π ρ ο-
 σ τ ε ω ς (νά συγχωρηθοῦν αἱ ἁμαρτίαι μας ὅλαι διότι πιστεύομεν ὅτι ὁ Χριστὸς
 τὰς ἐξώφλησεν χάριν ἡμῶν εἰς τὸν Σταυρὸν), ἀφοῦ ὅμως ἦλθεν ἡ πίστις (ἐπὶ τὴν
 δωρεάν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν μας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου) δὲν εἴμεθα πλέον
 ὑπὸ παιδαγωγῶν..... Ἐάν ὅμως εἴσθε τοῦ Χριστοῦ εἴσθε σπέρμα (ἀπόγονοι) τοῦ
 Ἄβραάμ και κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν (ἣν ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἄβραάμ διὰ τοῦ -λη-
 ρονόμου του) κληρονόμοι (τῆς αἰωνίου ζωῆς) Γαλ. γ'. 23 - 29,

Ὅταν λοιπὸν ἡ τσεαυτῆ σήζουσα πίστις κατοικήσῃ εἰς τὸν ἀνθ.ωπ.ν ὁ ἀν-
 θρωπος ἀναγεννᾶται διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος και φέρει νέον καρπὸν τὰ ἅγια ἔσ-
 γα ἅτινα εἶνε ἀποδείξεις ὅτι κρατεῖ τὴν σωτηρίαν δογανικῶς και ὄχι θεωρητικῶς. Ἡ
 πίστις ἣτις δὲ ἔχει ριζώσει εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἢ διανοητικὴ πεί-

στις και όχι της καρδιάς, διὰ τὴν ἰδίαν ὅποιαν πίστιν ἔχεις θεωρητικὴν ἢ οργανικὴν ἐρεύνησον προσεκτικῶς τὴν ἐσωτερικὴν ζωὴν σου καὶ ἂν ἐκεῖ εὕρῃς τὸν κόσμον, ἢ τοὶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἐπιμελῶς ἀποκρυπτόμενον, πιστεύσον βαθύτερον ἐπὶ τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, ἦτοι τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν σου, καὶ ἂν τοῦτο δὲν κάμῃς, θὰ εἴπῃς ὅτι ἀγαπᾷς ἀκόμη τὸ παλαιὸν ἐγὼ σου, τὸ ὅποτον ἐγὼ σου εἶναι δὲν ἀποθάνῃ ἐν τῇ συνειδήσει καὶ ἐκτιμήσει σου, εἰς μάτην πλατῆσαι καὶ πλατᾶς διὰ τὰ ἐῖσαι πιστός καὶ δὴ . δ ρ θ ε ο ξ ο ς .

Ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος καθαρὰ περιγράφει τὴν παρωδίαν τῆς τοιαύτης πίστεως «τὶ τὸ ὄφελος ἀδελφοί μου, ἐὰν λέγῃ τις ὅτι ἔχει πίστιν, καὶ ἔργα δὲν ἔχει; μήπως (ἢ τοιαύτη) πίστις δύναται νὰ σώσῃ αὐτόν;... θέλεις ὁμοίως νὰ γνωρίσῃς, ὡς ἄνθρωπε μάταιε, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων εἶνε νεκρὰ; Ἄβραάμ ὁ πατὴρ ἡμῶν δὲν ἐδικαιώθη ἐξ ἔργων ὅτε προσέφερεν Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;

Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; Καὶ ἐπληρώθη ἡ Γραφή ἡ λέγουσα, «ἐπίστευσε δὲ Ἄβραάμ εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐλογίσθη εἰς αὐτὸν εἰς δικαιοσύνην...» ἐλέπετε λοιπὸν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιούται ὁ ἄνθρωπος καὶ οὐχὶ ἐκ πίστεως μόνον;... διότι καθὼς τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος εἶνε νεκρὸν οὕτω καὶ ἡ πίστις ἄνευ τῶν ἔργων εἶνε νεκρὰ». Ἰακωβ. β' 14—26

«Δὲν θέλει εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, ἀλλ' ὁ πράττων τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς» Ματθ. γ' 21 «Πᾶν δένδρον μὴ κάρπυον καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται» Ματθ. ζ' 19 «Μείνατε ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλήμα δὲν δύναται νὰ φέρῃ καρπὸν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν δὲν μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ σεις, ἐὰν δὲν μείνητε ἐν ἐμοί. Ἐγὼ εἶμι ἡ ὄμπελος σεις τὰ κλήματα, ὁ μένων ἐν ἐμοί καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν, διότι χωρὶς ἐμοῦ δὲν δύνασθε νὰ κάμητε οὐδὲν» Ἰωάν. ιε' 4—5

Ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης ἀνασκοπήσεως τῆς μεγάλης προσωπικότητος τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, προκύπτει ὅτι τὸ κέντρον περὶ τὸ ὅποιον ἐστράφη ὁ μέγας οὗτος ἄνθρωπος ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἡ θυσία αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, τὴν ὅποιαν εἶπεν ἐν τῇ προσωπίῳ τοῦ Ἰσαὰκ καὶ ἐχάρη διὰ τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ἑαυτοῦ τοῦ Ἰσαὰκ, καὶ ὄλων τῶν ὄσων θὰ ἐπίστευσον μετὰ τὴν πίστιν τὴν ἰδικήν του εἰς τὸ ἐξελαστήριον ἔργον τοῦ Κυρίου μετὰ Ἰησοῦ, Σὺ, ἀγαπητὴ ἀδελφὲ, εἰς ἀλαγνίσκεις τὰ γεγονότα ταῦτα, ἅτινα συνεκλόνησαν ὄλον τὸν πνευματικὸν κόσμον, γὰρ εἰς διὰ τὴν ἀρεμὴν τῶν ἀκαρτιῶν σου διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ; ἢ μήπως; Ἄκόμη εἰσε φορτωμένος μετὰ τὴν ἁμαρτίαν; Ἐὰν δὲ μὴ γένοιτο, ἴσαι ἀκόμη ἀμαρτωλός, καὶ οὐχὶ «ἄγιος, ἄμωμος καὶ ἀνέγκλητος (διότι) τώρα σὲ διήλλαξε διὰ τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου» Κολοσ. α' 22. σπεύσον νὰ πιστεύσῃς, ὅ

πως ὁ ληστής, μὲ πίστιν θανατώνουσαν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, καὶ διὰ τῆς πανσθενοῦς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ δημιουργοῦσαν ἐν σοὶ μίαν ἀνάστασιν ἐνὸς νέου ἀνθρώπου μὲ ἕνα νέον κόσμον τοῦ ὁποίου τὴν ζωὴν καὶ ἐπικοινωνίαν μετ' αὐτοῦ τοῦ νέου κόσμου θὰ διδάξῃ καὶ θὰ πραγματοποιήσῃ ὁ νέος παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας τὸ ὁποῖον θὰ στείλῃ ἀμέσως ὁ Πατήρ εὐθὺς ὡς ἐθρονοισθῇ εἰς τὴν καρδίαν σου ὁ ἔσταυρωμένος Ἰησοῦς, μετὰ τοῦ ὁποίου συνεισταιρώθῃς ὡς πρὸς τὸ παλαιὸν ἐγὼ διὰ τῆς πίστεως ἐπὶ τοῦ Γολγοθα, συνειδήσεως διὰ τοῦ βαπτίσματος, καὶ ἔχεις ἀναστῆθῃ μαζὺ μὲ Αὐτὸν καὶ ἡ ζωὴ σου ἔκτε εἶνε κεκρυμμένη μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Θεῷ Ἐφσο. γ' 1—3.

Χαίρε λοιπὸν καὶ ἀγάλλου ἀπὸ τοῦδε διότι τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν ὑπερπλεονάζει ἐν τῇ καρδίᾳ σου, θέλει γίνεαι ἐν σοὶ πηγὴ ἀναβλύζουσα εἰς ζωὴν αἰώνιον Ἰω.δ' 13—14 θὰ εἶνε ἀσφαλῶς διότι πιστεύεις θαθέως εἰς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν σου διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ, ὁπισῶν καὶ διδάσκων καὶ θέλεις ὀνομασθῆ μέγας ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν Ματθ. α' 19.

ΑΘΗΝΑΙ Ὁρθόδ. Χριστ. Ἀδελφότης «Ὁ Εὐαγγελισμὸς»

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ἐπάρχουν πολλοὶ ἄνθρωποι ποὺ νομίζουν διὰ τὰ θεωρηθῶν ἀπολλίσιμοι ἀν' ἰθὺς θρησκείων. Ἄλλοι δὲ «ἡμιμοθεῖς» νομίζουν διὰ τὴν θρησκείαν δὲν συμβιβάζεται πρὸς τὴν Ἐπιστήμην. Πρὸς διαφώτισιν τῶν μὲν καὶ τῶν δέ, παραθέτομεν ἐνταῦθα, καὶ θὰ παραθέτωμεν τοῦ λοιποῦ γνώμας σοφῶν ἐπιστημόνων ἀκαδημαϊκῶν τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, τὰς ὁποίας ἐδημοσίευσεν πρὸ καιροῦ ἡ ἑφημερὶς «Figaro» τῶν Παρισίων καὶ αἱ ὁποῖαι μετεφφράσθησαν Ἑλληνιστὶ ὑπὸ τοῦ κ. Κωνστ. Μεταλληνοῦ, μαθηματικοῦ. Σήμερον παραθέτομεν τὴν γνώμην τοῦ μεγίστου τῶν Γάλλων ἀκαδημαϊκῶν τοῦ καθηγητοῦ τῆς Χημείας ἐν τῷ College de France κ. Charles Mourῆ.

Διὰ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὸ ἐρώτημα—«τὸ σπουδαιότατον, τὸ σοβαρώτατον»—τὸ ὁποῖον μοῦ ἐκίματε τὴν τιμὴν νὰ μοῦ ὑποβάλετε, κατέβηκα ἐν πάσῃ ἀπλότητι εἰς τὸ βάθος τῆς συνειδήσεώς μου, τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος, καὶ εὗρηκα τὰ ἑξῆς:

Ἀντίθετον μεταξὺ Ἐπιστήμης καὶ θρησκευτικοῦ συναισθήματος, ἴσως (δὲν εἶμαι καὶ πολὺ βέβαιος) τὴν ἐπίστευσα ποτὲ, κατὰ τοὺς νεανικούς μου χρόνους. Εἶχον τύχην εἰς τὸ κολλέγιον θρησκευτικῆς ἀγωγῆς πάρα πολὺ αὐστηρᾶς ἢ ὅποια ἐπροκάλει λείψην τὴν συναίσθησίν μου ἀησυχίας, εἴς ὃν ἡ ζωὴν εὐαίσθητά μου ἐπὶ μακρὸν ὑπέφερον.

Κατόπιν ὁ οἰκογενειακὸς βίος καὶ αἱ πραγματικότητες τῆς ζωῆς μοῦ ἔφεραν τὴν ἀναγκαίαν διέξοδον. Ἐκ τῆς δοκιμασίας ὅμως ἐκείνης διετήρησα πικρίαν ἢ ὅποια μὲ ἀπεμεί-

κρυφην από την θρησκείαν. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πνεύματος ἐπεδόθη εἰς ἐπιστημονικὰς μελέτας.

Ἐχων ἀπληστον δίψαν γνώσεων, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς κατεγοητεύθη καὶ τρόπον τινὰ ὑποδουλωθεὶς, ἐρίφθη μὲ ἐνθουσιασμόν εἰς τὰς ἀγκύλας τῆς ἐπιστήμης. Εἰς διαστήμα ἑλιγών βιῶν ἀπέκτησα πλουσίαν πολυμάθειαν. Μεθυσθεὶς δὲ μετ' ὀλίγον ἀπὸ τὰς κατακτήσεις τῆς Ἐπιστήμης, δὲν παρέλειψα νὰ διανοηθῶ ὅτι ἡ ἐπιστήμη ἦτο ἱκανὴ νὰ λύσῃ ὅλα τὰ προβλήματα, οἷ τιποτε, οὔτε ἡ οὐσία τῆς ζωῆς, οὔτε ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῶν ὄντων, δὲν θά διέφευγον τὴν κατάκτησίν τῆς. Ἡμῖν ἴσως τότε «ὕλιστής», νομίζων ὅτι ἡ Θεότης ἢ ἐθανασία τῆς ψυχῆς εἶνε ἰδέαι διὰ τοὺς «ἀπολοικοὺς τῆ πνεύματι» καὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀπελευθερωθῶν τὰ ἀληθῶς «ἐλεύθερα» πνεύματα.

Ἡμῖν πράγματι ἀκόχορ πολλῶν γνώσεων ἀλλὰ ἐγνώριζα κακῶς, διότι δὲν εἶχα ἀκόμη σκεφθῆ. Ἀργότερα ἠγαγκάσθην, ἔνεκα ἀτομικῶν ἐρευνῶν μου, νὰ ἐμβαθύνω εἰς τὰ ζητήματα. Ἐμαθα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διὰ τῆς προσπαθείας τὴν ὁλοκλήραν ἀνεπέτυξα πρὸς τὸ ἀγνωστον ὅτι τὰ πράγματα ἦσαν πολὺ πολυπλοκώτερα ἀφ' ὅσον ἐφάνησαν εἰς τὴν ἀφελείαν τῆς εἰκοσιπενταετοῦς ἡλικίας μου. Ὀλίγον δὲ κατ' ὀλίγον ἤσθάνθην ἑμαυτὸν νὰ πληροῦμαι ἀπὸ ἐντυπώσεις νέας, ἀπὸ τὸ συναίσθημα τοῦ ὠρτίου ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ συναίσθημα τοῦ ἀνεξιχνιάστου μυστηρίου τῆς ὕλης καὶ τῆς δυάμεως, τῆς γενέσεως τοῦ αἰσθημένου καὶ τῆς σκέψεως.

Ἐπερηθὼν τὸ κατ' ἀνάγκην περιωρισμένον πλαίσιον ἐν τῷ ὁποίῳ κινεῖται τις, ὅταν ἐριετῶ ὁ ἴδιος τὴν φύσιν διὰ τοῦ πειράματος, ἕκαμα μελέτας ἐπὶ τοῦ Σύμπαντος καὶ ἐπὶ τῆς γνώσεως τὴν ὁποίαν εἶχομεν περὶ αὐτοῦ. Εἶδα δὲ ὅτι [ὅσον περισσότερον ἐμανθάνομεν, τόσοσν περισσότερον ἠδύρονετο ὁ ὄριζων τοῦ ἀγνώστου καὶ κατ' ἀντίθεσιν, τόσοσν στενώτερον ἐφαίνετο τὸ πεδίον τῶν θετικῶν μας γνώσεων.

Πανταχόθεν, εὐρισκα ἐνώπιόν μου τὸ Ἄπειρον. Τόσων ὅταν ἀνυψοῦμην πρὸς τὴν «σιγιήν» τῶν φοβερῶν ἐκείνων διαστημάτων ἔγθα κινουῦνται ἀναρίθμητοι ἤλιοι καὶ τὰ ὅποια ἕκαμνον τὸν Pascal νὰ λέγῃ ὅτι ὁ κόσμος εἶνε «ἀπειρος σφαῖρα τῆς ὁποίας τὸ κέντρον πανταχοῦ, ἡ δὲ περιφέρεια οὐδαμοῦ», ὅσον καὶ ὅταν ἔκυπτα ἐπάνω εἰς τὸ ἀπειροστον, ἐπάνω εἰς τὸ ἄτομον, καὶ αὐτὸ ἕνα ὁλόκληρο κοσμογονικὸν σύστημα ἐν τῇ ἀφαντάσει ἀλλὰ πραγματικῇ σμικρότητί του, κηγῆ πάσης ἐνεργείας, ὁπόθεν ἐκπέμπονται, θερμότης, φῶς ἡλεκτρισμὸς, μαγνητισμὸς, πληροῦντα τὸ Σύμπαν διὰ τῶν ἀπείρων ἐκδηλώσεών των.

Τὸ Ἄπειρον! μέσα σ' αὐτὸ τὸ Σύμπαν, ὅπου τὸ κάθε τι ἐξεκτάται ἀπὸ τὸ ὄλον, ὅπου τὰ πάντα ἀλληλοσυνδέονται, τὰ πάντα ἀλληλοσυγκρατοῦνται εἰς τὸ τέρμα ὄλων τὸ Ἄπειρον! Ὅποσον σύνολον μεγαλειῶδες καὶ ὑπέροχον! Ἐάν σᾶς δελεάζῃ τὸ ἀδύνατον, προσπαθήσατε νὰ φαντασθῆτε μεγαλοπρεπέστερον θέαμα αἰθριώτερον καὶ ὑψηλότερον ἢ κάλλος, ἀγνοτιέρων πηγὴν τρυφερωτέρων καὶ εὐγενεστέρων ἀπολαύσεων! Θεωρήσατε μετὰ προσοχῆς, θαυμάσατε! μελετήσατε, παρατηρήσατε, ἀναδιφήσατε, ὑπολογίσατε, ζυγίσατε, συγκρίνατε, κατανοήσατε, φαντάσθητε, θέσατε εἰς ἐνέργειαν παντὸς εἶδους ἰδιοτροπίαν, παντὸς εἶδους τολμήν. Καὶ, ἀφοῦ ἀντιληφθῆτε ὅτι τὸ Σύμπαν μένει ὑπεράνω τῆς συλλήψεως τοῦ λογικοῦ, ὅτι τὸ λογικὸν ὑστερεῖ, ὅτι ἐξέρχεται ἀνίσχυρον, ἡττημένον, συντετριμμένον, ἀπορρίψατε τότε ἐάν δύνασθε, τὸ συναίσθημα ταπεινώσεως πρὸ τοῦ γιγαντιαίου αἰνίγματος, τοῦ ὁποίου τὸ μεγαλεῖον σᾶς γοητεύει καὶ σᾶς καταπλήττει. Ἀφοῦ δὲ δὲν δύνασθε νὰ κάμνετε τοῦτο,

ὁμολογήσατε τότε τὴν ἀκατανίκητον ἀνάγκην συμπεράσματος, καὶ ὑπακούοντες εἰς τοὺς βαθεῖς πόθους τῆς ἀνησύχου ψυχῆς σας, εἰπατέ μας εἰάν δὲν ἐρχεται ἐνώπιόν σας ἡ ἰδέα ὄντος Παντοδυνάμου καὶ τελεοῦ, ἐνὸς ΥΠΕΡΟΝΤΟΣ δημιουργοῦ καὶ νομοθέτου τοῦ φυσικοῦ Σύμπαντος καὶ τοῦ ἠθικοῦ Κόσμου.

Τώρα ἔχετε δι' ἑαυτοὺς τὸν Θεόν, ἀλλ' ἀφοῦ προηγουμένως ἐφύγατε ἀπὸ τὴν σφαῖραν τὴν προσωπικὴν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν ἐνθα ἐπικρατεῖ ἡ διάνοια τώρα ἐφθάσατε εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ συναίσθηματος, τώρα εὐρίσκασθε εἰς τὸ κατώφλιον τῆς θρησκείας ἢ θετικῆς Ἐπιστήμης εὐρίσκεται εἰς μακρυνὴν ἀπόστασιν ὀπισθὴν σας.

Τοιαύτη ὑπῆρξε, σχετικῶς μὲ τὸ μέγα πρόβλημα, ἡ ἐξελίξις τῆς σκέψεώς μου. Κατ' ἀρχὰς ἐπιστήμη καὶ θρησκεία μοῦ ἐφάνησαν ἴσως πράγματα ἀλληλοσποκλειόμενα. Ἐπειτα ὁμως, καθόσον ἐπροχώρουν ἐν τῇ γνώσει, καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐγίνοντο «ἐπιστήμων ἀμαθέστερος» ἢ ἀντίθεσις ἐξησθενίζετο, καὶ ἤδη πρὸ πολλοῦ χρόνου εἶνε μόνον ἡ ἀνάμνησις.

Βλέπω ὅθεν δύο σφαῖρας πολὺ ξεχωριστάς:

1ον. Τὴν Ἐπιστήμην, ἥτις ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν μελέτην καὶ καθυπόταξιν τῶν φυσικῶν δυνάμεων, γέννημα τῆς μετὰ συλλογισμοῦ παρατηρήσεως. Ὁ συλλογισμὸς εἶνε ὁ δημιουργὸς τῆς ἐπιστήμης, καίτοι ἄς μὴ τὸ λησμονῶμεν, καὶ ἄλλαι δυνάμεις οἷον ἡ φαντασία, τὸ συναίσθημα, παίζουν ἐνίοτε ρόλον πρώτης σπουδαιότητος. Ἡ ἐπιστήμη ζητεῖ νόμους ἀπλοῦς καὶ γενικοῦς, τὸ δὲ ἰδεῶδες τῆς θά ἦτο νόμος καθολικὸς περιλαμβάνων ἅπαντας τοὺς νόμους.

2ον. Βλέπω τὴν θρησκείαν, ἥτις καθὼς φαντάζομαι αὐτὴν, τείνει νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς καρδίας, νὰ προσδώσῃ ποιήσιν καὶ ἐξευγενισμόν εἰς τὴν ζωὴν. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ἡ θρησκεία πηγάζει λοιπὸν κυρίως ἐκ τοῦ συναίσθηματος. Ἐδραζομένη ἐπὶ στοιχείων πίστεως φέρει, εἰς τὸν παραδεχόμενον αὐτὰ, μίαν ἀπάντησιν εἰς τὸ «ὑψίστον ἐρώτημα» τὸ ὅποσον ἡ ἐπιστήμη δὲν λύει.

Ζητῶ συγγνώμην ἀγαπητέ μου συνάδελφε, διὰ τὴν ἀφήγησιν αὐτὴν τῆς ἱστορίας μου, ἀναμφιβόλως πολὺ ἐκτενή, καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ εὐαρεστηθῆτε νὰ δεχθῆτε τὴν διαβιβάζωσιν τῆς μεγάλης ἐκτιμῆσεως καὶ τῶν λίαν ἀφοσιωμένων αἰσθημάτων μου.

CH. MOUREU

Κοθηγητὴς τῆς Ὄργανικῆς Χημείας εἰς τὸ College de France

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΒΙΒΛῶ

Η ΠΛΑΗ ΤΩΝ «ΨΥΧΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ»

(συνέχεια καὶ τέλος.)

Ἡ κατὰ τὰς ἡμέρας μας διατυμπανιζομένη δέξησησις τῶν Ψυχικῶν Φαινομένων διὰ τοῦ Περιοδικοῦ τῶν «Ψυχικῶν Ἐρευνῶν» καταλήγουσα αἰσι

ως (;) εις τὴν ἐξήγησιν καὶ αὐτοῦ τοῦ Χρῆστοῦ διὰ ψυχοβολίας καὶ ὑποβολῆς (;) ἐλεγχομένη ὑπὸ τὸ φῶς τῆς θείας ἀποκαλύψεως τῶν Γραφῶν προδίδει καθαρὰ τὴν ἀόρατον πηγὴν τῶν Ἐμπνεύσιων τῆς! (1) Ὅποια τῷ ὄντι μεγαλειώδεις ἐξηγήσεις διὰ τῆς... «παντογνωσίας (!) τοῦ ὑποσυνειδήτου», διὰ τῆς τόσον φυσικῆς θεωρίας τοῦ «Ἐπιφυχιδίου»!! Δὲν ὑπάρχει πλεον λόγος νὰ σοβαρεύσθε περὶ τῆς Βίβλου, περὶ τῶν Πρόφητιῶν τῆς, περὶ τῆς Θεότητος τοῦ Χριστοῦ, περὶ Θαυμάτων τοῦ Ἐὐαγγελίου, ὅλα αὐτὰ σήμερα ἐξηγοῦνται ἰσοῦ ἀπλῶς ἰσοῦ φυσικῶς, ἰσοῦ ἀβιάσιως!;! Ἴδου πῶς: Ρίξαιτε εἰς ἓνα καζάνι μισὸν τόννον «παγκοσμίου ψυχισμοῦ» ἀριύσατε αὐτὸν μὲ δέκα χιλιόγραμμα «Ψυχοβολίας καὶ Ραδιενεργίας», προσθέσατε ἀμέσως τριακόσια πενήντα γραμμάρια «παντογνωστικῶ ὑποσυνειδήτου καὶ τέλος ἓνα χιλιόγραμμον «Ἐπιφυχιδίου», ἀνακατεύστέ τα καλὰ ἐπὶ τέσσαρας ἑβδομάδας καὶ ἀπὸ ἐκεῖ διὰ μιᾶς θ' ἀναπηδήση, ὁ Ἰησοῦς Χρῆστος, μὲ τὰς ἀναστάσεις τῶν νεκρῶν, μὲ τὰς θεραπείας τῶν χωλῶν καὶ τῶν κωλῶν καὶ μὲ ὅλα τὰ θαύματα τοῦ Ἐὐαγγελίου!!

«Ἀπιστοὶ! φωνάζει ὁ Πασχάλ εἰσθε οἱ μᾶλλον εὐμισταὶ Πιστεύετε κάθε παραδοξολόγημα διὰ νὰ ἀπαλλαγῆτε τοῦ Ἐὐαγγελίου πάση θυσίᾳ».

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ἀπίστων, διὰ τοὺς περιπατοῦντας ὁμοῦς ἐν τῷ θεῷ φῶτι τῶν Γραφῶν ἢ πλεκιάνη αὐτὴ εἶναι τελείως ξεσκεπασμένη: «Ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται υἱες τῆς Πίστεως προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων» (Α' Τιμ. δ' 1). «Ἔσται παρουσία κατ' ἐνεργεσίαν τοῦ Σατάν ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημεῖοις καὶ τέρασι ψεύδους καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτοὺς (Β' Θεσ. β' 9). Ἔμεῖς δὲ βλέπουμε! Ἴδου, προεῖρηκα ὑμῖν πάντα!» (Ἰησοῦς Χρῆστος. Μάρκ. ιγ' 23).

Ὅποῖος τόμος ἢ Βιβλος! Ὅποῖον μοναδικὸν Φῶς μέσα σὶ τὸ μυστήριον τῆς ὑπάρξεως! Ὅποια πολυτιμοτάτη πύξις μέσα σὶ τοὺς ἀοράτους ὑφάλους τῶν ὄντων. Ὅποια κιβωτὸς τῆς θείας Ἀληθείας!

«ΔΟΓΟΙ ΖΩΗΣ»

ΠΑΙΔΑΓΩΓΗΘΗΤΕ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΑΤΕ ΜΕ ΤΗΝ ΔΥΝΑΜΙΝ ΤΗΣ ΕΝΟΡΑΣΕΩΣ ΚΑΙ ΙΔΕΩΔΟΥΣ

“Όταν ατενίζωμεν εἰς τὸ ἔργον ἑνὸς γλύπτου, ἐπὶ ἑνὸς τμήματος μαρμάρου, δὲν βλέπομεν ἄλλο, εἰμὴ ὅ,τι φαίνεται νὰ εἶνε ἀπλῶς μιὰ μηχανικὴ ἐργασία, τὸ πολὺ μιὰ τέχνη. Ἄλλ’ ὅ,τι ἐπετέλεσε τὴν μηχανικὴν αὐτὴν ἐργασίαν, ὅ,τι ἐδημιούργησε αὐτὸ τὸ τεχνουργήμα, ἦτο κατὰ τι τὸ ἀόρατον ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ γλύπτου, μιὰ ἤρεμος ἐν αὐτῷ ἐνεργοῦσα παρουσία καὶ δύναμις, τὴν ὁποῖαν οἱ παρακολουθοῦντες τὴν ἐργασίαν τοῦ γλύπτου κατ’ οὐδὲνα τρόπον ἠδύναντο ν’ ἀντιληφθῶσι. Πᾶσα δὲ κίνησις τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἔκानονίζετο ὑπὸ τῆς φαινής ἐκείνης ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ παρούσης σκέψεως καὶ δυναμικότητος. Ἡ παρουσία, ἡ δύναμις, ἡ σκέψις αὕτη εἶνε τὸ ἰδεῶδες. Ἄνευ αὐτοῦ ὁ ἐνώπιόν μας γλύπτης θὰ ἦτο ἀπλοῦς κτίστης. Μετ’ αὐτοῦ ἀνεδείχθη καὶ ἐγένετο ἀριστοτέχνης. Οὕτω πάντες ἡμεῖς, εἴτε ὡς ἄτομα, εἴτε ὡς διδάσκαλοι καὶ ἱεροκῆρυκες, εἴτε ὡς οἰκογενειάρχαι, παιδαγωγούμεθα καὶ διαμορφούμεθα οἱ ἴδιοι,—καὶ παιδαγωγούμεν καὶ μορφούμεν τοὺς ὑφ’ ἡμᾶς— διὰ τῶν ἐνοράσεων μας, ὑπείκοντες εἰς τὴν πειθανάγκην τῶν ἰδεωδῶν μας. Ἡ δύναμις, ὅθεν τοῦ ἰδεώδους διαπλάσσει καὶ ρυθμίζει ἀνά πᾶσαν στιγμὴν τὴν ζωὴν μας, καὶ σχηματοποιεῖ, οὕτως εἰπεῖν καὶ ἐπεξεργάζεται δι’ ἡμῶν, ὡς γονέων, ὡς διδασκάλων κλπ. τὴν ζωὴν καὶ διαγωγὴν ἐκείνων, ἐφ’ ὧν ἐκλήθημεν καὶ ἐτάχθημεν πρὸς τοῦτο ἐργάται. Καὶ μόνον καθ’ ὅσον τὰ ἰδεῶδη ἡμῶν εἶνε ἀληθῆ καὶ ὠραῖα, κατὰ τοσοῦτον καὶ μόνον ἡ ζωὴ ἡμῶν καὶ ἡ ζωὴ τῶν ὑφ’ ἡμῶν διαπαιδαγουμένων θὰ προέλθῃ ἐνάρετος, εὐγενής, ὑπέροχος, κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ ἐν ἡμῖν παρόντος καὶ πειθαναγκάζοντος ἡμᾶς ἰδεώδους. Ποῖαι ὅθεν εἶνε αἱ ἐνοράσεις αὐταὶ ἢ τὰ ἰδεῶδη αὐτὰ εἰς τοὺς ὁποίους ζῶσι, καὶ διὰ τῶν ὁποίων διέπονται οἱ ἄνθρωποι; Καθ’ ἡμετέραν ταπεινὴν γνώμην ταῦτα εἶνε κυρίως τρία. Ἡ ἐνοράσις τῆς ψυχῆς ἢ ὁποία εἶνε ἡ πίστις. Ἡ ἐνοράσις τῆς καρδίας ἢ ὁποία εἶναι ἡ ἀγάπη. Καὶ ἡ ἐνοράσις τῆς διανοίας ἢ διανοήσεων ἢ ὁποία εἶναι ἡ πρόβδος. Ἡ ἀπώλεια, ἡ ἔλλειψις τῶν ὡς ἄνω ἐνοράσεων ἀποτελεῖ τὴν ὅλην ἠθικὴν κακοτεχνίαν, τὴν ὅλην ψυχικὴν [καὶ πνευματικὴν] ἡμῶν δυσμορφίαν, ὡς ἡ ἔλλειψις ἐνοράσεως καὶ ἰδεώδους ἐν τῷ νῷ τοῦ γλύπτου εἶναι ἡ αἰτία τῆς ὅλης ἐν τῷ ἀγάλματι τοῦ κακοτεχνίας, δυσμορφίας, ἀσυμμετρίας κλπ. Τὴν σπουδαιοτάτην δὲ αὐτὴν βασικὴν διὰ τὴν διαπαιδαγωγίαν τῶν ἀνθρώπων μικρῶν τε καὶ μεγάλων ἀλλήθειαν, διακηρύττει καὶ ὁ θεόπνευστος Κῶδης, ἡ Γραφή, λέγουσα διὰ τοῦ Σοφοῦ:

«Ὅπου δὲν ὑπάρχει ἔρασις, ὁ λαὸς διαφθείρεται, εἶναι δὲ μακάριος ὁ φυλάττων τὸν νόμον» (ἢ τὸν κανόνα τοῦτον τῆς ἐνοράσεως) Ἰδε Παροιμ. κθ'. 18 Νεσελλ. Μετὰρ. Βάμβα. Ἐλθωμεν, ὅθεν, εἰς τὴν ὅσον ἔνεστι συντομωτέραν ἑξέτασιν μιᾶς ἐκάστης τῶν διαπλαστικῶν αὐτῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ δυναμικότητων, τῶν ἐνοράσεων αὐτῶν καὶ ἰδεωδῶν του. Καὶ δὴ, ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἐθέσαμεν πρώτην τοιαύτην, τὴν πίστιν. Πίστιν εἰς τι μᾶς ἐρωτᾷ ὁ κατὰ κόσμον θεωρητικὸς παιδαγωγός; Πίστιν, ἀπαντῶμεν, εἰς ὅ,τι ἀνεδείχθη καὶ ἀνομολογεῖται τὸ τελειότατον ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρώπινον ἰδεῶδες, ἐὰν ἀποβλέπωμεν νὰ μορφώσωμεν τέλεια πρότυπα ἀνθρωπισμοῦ ἐν τῷ σχολείῳ, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ οἰκ-

γενεῖα, ἐν τῷ ἔθνει, — καὶ πίστιν, εἰς ὃ, τι ἀποτελεῖ τὸν ὀργανικὸν κανόνα καὶ ὁδηγὸν πρὸς καταρτισμὸν τελείων ἀνθρώπων κατὰ τὸ τέλειον Ἐκεῖνο Πρότυπον. Τὸ τέλειον Αὐτὸ πρότυπον εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ἡ πίστις εἰς τὴν ἀποστολὴν, εἰς τὴν ζωὴν, τὸ ἔργον καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ὁποίου δεῖν νὰ ἀποτελῇ τὴν ὄρασιν ἢ τὸ ἰδεῶδες παντὸς διδασκάλου, ἱεραρχικοῦ, γονέως, καὶ πολιτικοῦ κυβερνήτου. Εἰς τὴν ἐνόρασιν ταύτην κατοπτριζόμενοι, καὶ περὶ τὸ ἰδεῶδες Αὐτοῦ ἀναστρεφόμενοι μεταμορφούμεθα, κατὰ νόμον περιβάλλοντος, — ὡς ἐσημειώσαμεν καὶ εἰς ἄλλην ἡμῶν μελέτην, — καὶ μεταμορφοῦμεν ἄλλους κατὰ νόμον τοῦ δυνατοῦ τῆς μεταδόσεως εἰς ἄλλους μόνον τοῦ ἐν ἡμῖν πραγματικῶς ὑπάρχοντος. «Ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακακαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα, ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος», λέγει Παῦλος εἰς Κορινθ. Β' γ' 18. «Ὅ, τι δὲ ἀποτελεῖ τὸ πρὸς τῆς αὐτῆς μεταμόρφωσιν ὀργανικὸν μέσον εἶναι ἡ πίστις εἰς τὸ θεόπνευστον τοῦ ὑψίστου ἠθικο-πνευματομορφωτικοῦ Κώδικος τ. 4, πίστις εἰς τὴν Γραφὴν ὡς λόγον Θεοῦ. «Πᾶσα Γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἄρτιος ἦ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν κατηρτισμένος» (Β, Τιμόθ. γ' 16, 17) Ἐφαντάσθη ἀνώτερον τούτου παιδαγωγικὸν καὶ μορφωτικὸν προορισμὸν διὰ τὸν ἄνθρωπον ἡ φιλοσοφικῶς διετετυπωμένη θεωρητικὴ καὶ συστηματικὴ Σας παιδαγωγικῆ; Καὶ ἔχει νὰ ὑποδείξῃ εἰς πίστιν τελειότερον γνώμονα πρὸς καταρτισμὸν τελείου ἀνθρώπου βίου καὶ χαρακτήρος; Ἐρωτῶμεν καὶ ἡμεῖς τὸν κατὰ κόσμον παιδαγωγόν. Τί δὲ κατώρθωσαν αἱ διάφοροι φιλοσοφικαὶ καὶ παιδαγωγικαὶ σχολαὶ καὶ τὰ ποικιλώνυμα παιδαγωγικὰ συστήματά Σας καὶ μετ' αὐτῶν εἰρήσθησαν καὶ αἱ διάφοροι Ἐκκλησιαὶ ἀνευ τοῦ γνώμονος τούτου, τοῦ Λίθου, τὸν ὁποῖον οἱ κατὰ κόσμον ἐκπαιδευτικοὶ καὶ ἐκκλησιαστικοὶ οἰκοδομοῦντες ἀπεδοκίμασαν; «Ὅτε οἱ ἄνθρωποι ἀπεδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἐν ὁράσει καὶ ἐπιγνώσει, παρεδόθησαν εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα. Τότε παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς... «παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς πάθη ἀτιμίας... καὶ ἐξειλίχθησαν προϊόντες εἰς πεπληρωμένους πάθη ἀδικίαν, πονηρίαν, πλεονεξίαν, κακίαν, εἰς μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἐριδος, βόλον κακοηθείας, ψιθυριστὰς, καταλάλους θεοστυγεῖς, ὑδριστὰς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρέτας κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας (ὄρα Ρωμ. α' 24—32) Καὶ ὅτε «ἀπὸ τῆς ὑγιαίνουσας τῶν Γραφῶν διδασκαλίας καὶ ἀληθείας ἀπέστρεψαν τὴν ἀκοήν, καὶ ἐπεσώρευσαν ἑαυτοῖς διδασκάλους, κινθόμενοι τὴν ἀκοήν», τότε ἀπέβησαν οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι εἶναι «ἐν ταῖς ἰσχάταις αὐταῖς ἡμέραις καὶ χαλεποῖς καιροῖς φίλαυτοι, φυλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, ἐλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἀστοργοί, ἀσπονδοί, διάβολοι, ἀκρετεῖς, ἀνήμεροι, ἀειλάγαθοι, προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλήθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρῆμένοι (ὼς Β. Τιμόθ. γ' 1 δ' 1—5) θεθαίως εἶτε διότι ἀφέθησαν, εἰς ἑαυτοὺς ἀνευ ὁράσεως καὶ ἰδεώδους ἐγένοντο τοιοῦτοι, εἶτε καὶ διότι χεῖρ καὶ ἐμίλη γλύπτου—ἐκπαιδευτικὰ (δηλαδὴ) φιλοσοφικὰ καὶ θρησκευτικὰ συστήματα καὶ ἐργάται διδάσκαλοι αὐτῶν, ἀπέφερον ἀκυσίως των, ὡς ἀποτέλεσμα τὴν εἰδεχθῆ καὶ ἀποτρόπαιον προεκτεθεῖσαν ἀδιάφυστον εἰκόνα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ καὶ Ρωμαϊκοῦ κόσμου, καὶ τοῦ ἡγεωτέρου λεγομένου πολιτι-

εμοῦ. Διότι οἱ πειθεῖτοι ὑπῆρξαν ἐργάται λαξευταὶ ἄνευ ὁράσεως ἐν ἑαυτοῖς, ἄνευ διεκπόησης αὐτοῦς πίστεως εἰς τέλειόν τι ἰδεῶδες, καὶ πίστεως εἰς ὀργανικόν τι μέσον ἐξεικονίζον τὸ ἰδεῶδες τοῦτο. Καὶ εἶδουμεν τὴν εἰκόνα.

Καὶ θὰ βλέπομεν πάντοτε τὴν αὐτὴν εἰκόνα — καὶ ὡς μὴ ἀπατώμεθα — εἰς τὰς ἄνευ ἐνοράσεως καὶ πίστεως εἰς τὸ παρά Θεοῦ δοθὲν ἡμῖν Τέλειον Ἰδεῶδες προσπάθειας τῶν διδασκάλων μας, τῶν καθηγητῶν, τῶν ἱεροκηρύκων, ἐπισκόπων, γονέων, πολιτικῶν κυβερνητῶν καὶ λοιπῶν ἀνορθωτικῶν μας πραχόντων. Διότι εἴπου δὲν ὑπάρχει ὄρασις ὁ λαὸς διαφθείρεται καὶ θὰ διαφθείρηται. Ἐντυπώσατε ὅθεν εἰς τὴν ψυχὴν Σας τὴν ἐνόρασιν καὶ τὴν πίστιν ταύτην εἰς τὸ Τέλειον ἐν τῷ Κόσμῳ ἰδεῶδες, πάντας οἱ πρὸς τὸ καλὸν ἑαυτῶν καὶ τῶν πλησίον Σας ἐραζόμενοι ἐκπαιδευτικοί, κοινωνικοί, θρησκευτικοί, πολιτικοί ἐργεταὶ καὶ ἄν θὰ λείψητε νὰ ἴδῃτε καὶ τὴν ὑμετέραν ζωὴν καὶ πολιτείαν, καὶ τὴν ζωὴν καὶ πολιτείαν ἐκείνων τοὺς ὁποίους διδάσκατε καὶ διοικεῖτε, διπλασσομένην εἰς εὐγενεὶς καὶ διαρκεὶς φωτοδόλον καὶ εὐεργετικὸν εἰς γενεὰς γενεῶν μνημείον.

Μετὰ τὴν ὄρασιν τῆς ψυχῆς ἡ ὁποία εἶνε ἡ πίστις ἐθέσαμεν δευτέραν τὴν ἐνόρασιν τῆς καρδίας ἡ ὁποία εἶνε ἡ ἀγάπη. Τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀγάπης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εἶνε ἄλλη ἀναπληστική καὶ παιδαγωγικὴ δυναμικότης πρὸς διαμόρφωσιν ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν περὶ ἑαυτὸν εἰς ἄρτιον ἀνθρωπισμὸν. Εἰς τὰς φιλοσοφικὰς λεγομένας Παιδαγωγικὰς, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς ρητορικὰς, εὐρίσκει τις πλείστους ὅσους παιδαγωγικοὺς καὶ ρητορικοὺς κανόνας. Ἄλλ' ὁ οὐσιαστικώτερος καὶ ἀποτελεσματικώτερος ὄλων, ἡ ἀγάπη, ἔχει ἐντελῶς παρορρηθῆ περ' ἀμφοτέρων. «Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, καὶ ἔν ἐγὼ προφητεῖαν καὶ εἶδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν εἰμὶ γέγονα χαλκὸς ἤχων καὶ κύμβαλον ἀλαλάζον» λέγει Παῦλος (Α. Κορίθ. ιγ' 1—2). Ὁ Μέγας δὲ τῆς ἀνθρωπότητος διδάσκαλος καὶ παιδαγωγὸς τοῦς ὑπ' Αὐτὸν μαθητὰς διηπαιδαγώγησεν ὡς σωτήρας καὶ εὐεργέτας τῆς οἰκουμένης κατὰ τελείως διάφορον τρόπον, ἐκείνου μὲ τὸν ὁποῖον διδάσκουν καὶ ἀποβλέπουν νὰ μορφώσουν καλοὺς πολίτας καὶ πατριώτας, καλοὺς οἰκογενειάρχας καὶ χρηστοὺς χαρακτηήρας, οἱ σημερινοὶ διδάσκαλοι, ἱεροκήρυκες κλπ. Οὗτοι διδέσκουσι τοὺς ἀνθρώπους νὰ μάθωσι διάφορα πράγματα καὶ γίνωσι μεγάλοι. Αὐτὸς ἐδίδαξε καὶ διδάσκει τοὺς μαθητὰς Του ὅπως πρὸ πάσης γνώσεως καὶ σοφίας νὰ ἀμύθωσι τὴν ἀγάπην». Διότι ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ μυστηριώδης δύναμις τῆς νίκης τοῦ κακοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει. Οἱ ἀνθρώποι, εἴτε διδασκόμενοι ἐν τῷ σχολείῳ, εἴτε κηρυττόμενοι τὸν λόγον ἐπ' Ἐκκλησίας, εἴτε καθ' ὁποιονδήποτε ἕλλον τρόπον πλησιαζόμενοι, ἀνέγκη νὰ βλέπωσιν ὅτι ἐκεῖνον τὸ ὅποσον γίνεται πρὸς αὐτοὺς γίνεται ἐξ ἀληθοῦς διὰ τὸ καλὸν αὐτῶν ἀγάπης παρὰ τοῦ διδασκάλου, τοῦ ἱεροκήρυκος, τοῦ γονέως, τοῦ φίλου κλπ. καὶ ὄχι ἀπὸ ἀπλῆν ἐπαγγελματικὴν ὑποχρέωσιν ἢ ἐπίδειξιν. Ἄλλως, ἀδύνατον νὰ ἐλκυσθῶσι καὶ κατακτηθῶσιν εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἀδύνατον νὰ ἐπιτύχωμεν εἰς αὐτοὺς διόρθωσιν καὶ μεταβολὴν ζωῆς. «Ὁ λαίμακος κάμπτεται διὰ τοῦ ξίφους, ἀλλ' ἡ καρδία μόνον διὰ τῆς καρδίας θὰ καμφθῆ, τῆς ὁποίας ἀκατανίκητος δύναμις εἶνε ἡ ἀγάπη» λέγει μιὰ Ἀραβικὴ παροιμία.

Ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι ἤκουον τὸν Δημοσθένην ἐνεπνέοντο εἰς θαυμὸν ὥστε νὰ μεταβῶσιν ἀμέως καὶ πολεμήσωσι κατὰ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνα. Μετὰ τοῦ Δημοσθένους ἐρητόρευεν ἐξίσου εὐγλώττως καὶ καλλιπεῶς ὁ Δισχίνης, ἀλλ' εἰς τὸ τέλος τοῦ λόγου του οἱ

καθ' ὅλην τὴν ὁμιλίαν τοῦ ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας καὶ τῶν ἐπιχειρημάτων τοῦ Αἰσχίνου γοητευμένοι ἀκροαταὶ τοῦ ἀπῆρχοντο ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι, ὡς εἶχον ἔλθει, καὶ οὐδὲν διακαίόμενοι ἀπὸ τοῦ πῦρ καὶ τῆν δυνάμιν τῆν ὅποιαν ἤναπτεν εἰς αὐτούς ἡ δημογορία τοῦ Δημοσθένους· Διατί; Διότι ὁ Δημοσθένης διεπνέετο ὑπὸ ἀληθοῦς πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν εὐημερίαν καὶ ἐλευθερίαν τῶν συμπολιτῶν τοῦ ἀγάπης καὶ ἐνδιαφέροντος, ἐνῶ ὁ Αἰσχίνης ἐκινεῖτο εἰς ὅσα ἔλεγεν ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς τὸν Δημοσθένην, καὶ ἐξ ἐγωπαθείας καὶ ἐπιδείξεως.

Οὕτω, δύναται τις νὰ εἶναι καλὸς ἰατρός χωρὶς νὰ ἔχη ἀγάπην πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς του. Δύναται νὰ εἶναι εὐφυὴς καὶ δεξιὸς δικηγόρος, καὶ ἐν τοῦτοις νὰ μὴ ἔχη ἀγάπην πρὸς τοὺς πελάτας του. Ἐνας ἔμπορος δύναται νὰ εὐδοκίμησῃ μεγάλως εἰς τὰς ἐμπορικὰς τοῦ ἐπιχειρήσεις χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεται τὸ παράπαν διὰ τοὺς πελάτας του. Ἄλλος δύναται νὰ εἶναι ἔξοχος εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν μυστηρίων τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς θεολογίας ἄνευ ἀγάπης. Ἄλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ εἶναι ἀληθὴς παιδαγωγὸς διδάσκαλος, ἀληθὴς ἐργάτης τοῦ Θεοῦ, ἀληθὴς ἄνθρωπος, ἐὰν ἡ κινητήριος δύναμις τῶν προσπαθειῶν του, τῆς διδασκαλίας -ου, τῶν λόγων καὶ πράξεων του δὲν εἶναι ἡ ἀγάπη. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἄνευ ἀγάπης κήπων του θὰ ἀντιπαρέλθουν, ὡς ἡ πρωινὴ ἀχλὺς καὶ δρόσος.

Ὁ Ναπολεὼν, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ὁ Καῖσαρ καὶ ἄλλοι κατακτηταὶ καὶ φιλοσοφοὶ ἀπέβλεψαν νὰ ἰδρῶσουν εἰς ἑαυτοὺς κράτος καὶ δημιουργήσουν εἰς ἑαυτοὺς φήμην καὶ ὄνομα διὰ τοῦ ἰδεώδους τῆς δυνάμεως τῆς βίας καὶ ἀπέτυχον· οὐδεὶς ἐνδιαφέρεται δι' αὐτούς, καὶ ὀλίγοι γνωρίζουσι καὶ ἐνθυμοῦνται αὐτούς σήμερον. Ἄλλ' ὁ Χριστὸς ἴδρυσε τὸ κράτος Αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἰδεώδους τῆς ἀγάπης, καὶ ἡ ἀσημοτέρα γυνὴ ἐκ τῶν ὀπαδῶν Αὐτοῦ χαίρει σήμερον μεγαλυτέραν φήμην καὶ ὄνομα, οὐσα γνωστὴ ἀνὰ τὸν κόσμον διὰ τοῦ Εὐαγγελίου, διότι ἠγάπησε πολὺ. (Μαρκ. ιδ' 9 Λουκ. ζ. 47). Καλλιεργήσατε λοιπὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σας πάντες οἱ ἐργάται τοῦ ἀγαθοῦ τὸ ἰδεῶδες τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον σας ἀγάπης, ἥτις ἔσται ἡ ἀποτελεσματικὴ εἰς τὸ ἔργον σας δύναμις.

Ἡ ἄλλη ὄρασις, τὸ τρίτον ἰδεῶδες, τοῦ ὁποίου ἀνάγκη νὰ ἐμφωρῆται, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου θεὸν νὰ διεγείρηται εἰς τὸ ἔργον τῆς ἀνθρωπίνης μορφώσεως, εἶτε τὸ ἄτομον δι' ἑαυτὸν, εἶτε ὁ διδάσκαλος διὰ τοὺς μαθητάς του, εἶτε ὁ γονεὺς διὰ τὰ τέκνα του, ὁ ἱεροκῆρυξ διὰ τὸ ἐκκλησιασμὸν του κλπ. εἶνε τὸ ἰδεῶδες τῆς προόδου ἐν ἀληθείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ. Ἔστι πρόοδος· Ἡ ἀνύψωσις τοῦ λογικοῦ ζώου, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ἄνθρωπος, ἀπὸ τὴν ἀφ' ἧγεγονον καὶ ὑποτυπῶδη αἰσθητὴν κατάστασιν του εἰς ὑψηλὸν ἐπίπεδον ἰδεώδους τύπου ἐξημερώσεως, καλοκαγαθίας, μορφώσεως καὶ εὐγενείας χαρακτῆρος. Αὕτη δὲ εἶνε ἡ κλησις καὶ τὸ ἔργον παντὸς ἀνθρώπου δι' ἑαυτὸν, παντὸς γονεῶς διὰ τὰ τέκνα του, παντὸς ἱεροκήρυκος διὰ τὸ ἐκκλησιασμὸν του, «νὰ προάγεται καὶ προάγῃ τοὺς μετ' αὐτοῦ» ἀπὸ δυνάμεως εἰς δυνάμιν» (ψαλμ. δ' 7) Ὁ ὀρισμὸς λοιπὸν τῆς προόδου εἶναι αὐστηρῶς ποιοτικὸς. Ἡ νεωτέρα ὁμῶς περὶ προόδου ἀντίληψις τῆς κατὰ κόσμον παιδαγωγίας εἶνε ὕλιστικῶς ποσοτικὴ· αὐξάνειν δηλ. ὅλον ἐν τῷ ποσῶν τῶν γνώσεων, τὸ ποσὸν τῶν πρὸς βελτίωσιν καὶ ἄνεσιν τοῦ βίου μέσων, οἰασθῆποτε ποιότητος εἶνε ταῦτα καὶ ὅπως δηλοῦται ἀποκτῶνται ταῦτα, ψευδῶς ἢ ἀληθῶς, δικαίως ἢ ἀδίκως. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ Πατριάρχης τῶν τοιούτων φιλοσόφων παιδαγωγῶν ὁ Σπένσερ ἀποκηρύττει καὶ ἀποδοκιμᾶζει τὴν τοιούτου τοιοῦ προόδου,

«Απεχθάνομαι, γράφει τὴν κοινήν περί προόδου ἀντίληψιν, ἡ ὁποία ὡς σκοπὸν καὶ ἀποστολήν ἑνὸς ἀτόμου, ἐνὸς λαοῦ θέτει τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, τὴν αὔξησιν τοῦ πλούτου, τὴν διάδοσιν τοῦ ἐμπορίου. Εἰς τὴν τοιαύτην τῆς προόδου ἀντίληψιν ὑπολογίζεται ἡ ποσότης μόνον, καὶ οὐχὶ ἡ ποιότης. Ἄλλ' ἀντὶ ἀπείρου ποσότητος ζωῆς κατωτέρου τύπου, προτιμᾷ νὰ βλέπω τὸ ἥμισυ τῆς ποσότητος τῆς ζωῆς ἀνωτέρου τύπου».

Ἄνωτερος δὲ τύπος ζωῆς καὶ προόδου εἶναι πράξιν τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ρυθμίσεως τῶν σχέσεων λόγων καὶ ἔργων τοῦ διὰ τῆς στάθμης τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης καὶ τῆς ὅσον τὸ δυνατόν αὐστηρητέρας δαμάσεως τῶν ἐν αὐτῷ παθῶν καὶ ὀρμῶν του, διὰ τῆς συναισθησεως τῆς ἀπέναντι τοῦ Δημιουργοῦ καὶ Κυρίου του εὐθύνης, καὶ τῆς συναισθησεως τοῦ καθήκοντος ἀπέναντι τῆς κοινωνίας. Σχολεῖα δὲ, κράτη καὶ οἰκογένειαι, αἱ ὅποια ἀδιαφοροῦσι καὶ ἀμεριμνοῦσιν εἰς ταῦτα, δὲν ἐπιζητοῦσι πρόοδον, ἀλλὰ τὴν ὑποστροφὴν εἰς τὸν ἀρχέγονον βαρβαρισμὸν, καὶ παροσκευάζουσι ἀσφαλῶς τὴν υποδούλωσιν καὶ τὴν εἰς τὴν ἀγριότητα ὀπισθοδρόμησιν τῶν παρ' αὐτῶν διδασκομένων ἢ διοικουμένων.

Ἄλλ' ἂν οἱ διδάσκοντες καὶ διοικοῦντες ἐμφοροῦνται καὶ διεγείρονται ὑπὸ ἐγοράσεως καὶ ἰδεῶδους ἀληθοῦς τύπου ζωῆς καὶ προόδου, ὅχι μόνον θὰ ὑποδεικνύωσιν εἰς πάντας ὅτι γινώσκων καὶ κανῶν τῆς ἀληθοῦς προόδου εἶνε ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ κατ' αὐτὰς ρύθμισις ὅλων τῶν φρονημάτων, τῶν λόγων καὶ πράξεων τῆς ζωῆς, ὅχι μόνον θὰ ἀγωνίζωται κατὰ τὸ δυνατόν νὰ θραύσωσι τὰ δεσμὰ παντὸς ψεύδους καὶ πάσης ἀδικίας, καὶ τῶν εἰς τὸν βαρβαρισμὸν καὶ τὴν πολυειδέη υποδούλωσιν ὀπισθοδρομοῦντων τοὺς ἀνθρώπους ἀγρίων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐνοστικῶν, παθῶν καὶ ἀχαλινώτων ὀρμῶν—ἀλλὰ τὸ διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην ἰδεῶδες τῶν δὲν θὰ ὀπισθοδρομῇ πρὸ οὐδενὸς πεδίου προλήψεων, δεισιδαιμονιῶν καὶ πλανῶν, αἱ ὅποια εἶναι ἄλλα ἰσχυρὰ δεσμὰ διὰ τὴν πρόοδον τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἄλλοι: τύρανοι τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ καρδίας, καὶ ἂν ἀκόμη τὰ δεσμὰ ταῦτα φέρωσι τὴν σφαγίδα οὐδενὸς αὐθεντίας καὶ κύρους. Τοῦτο εἶναι ἐπιτακτικὴ ὑπόδειξις τοῦ Κώδικος τῆς προόδου καὶ τοῦ φωτὸς πρὸς τοὺς ἐργάτας τῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης καὶ ὑπόδειξις συνοδευομένη μετὰ πολυτιμῶν δι' αὐτοὺς ἐπαγγελιῶν (ὄρα Ἡσαίας νῆ' 1, 7, 9—12). Αὐθεντία καὶ κύρος, ἄλλο ἐκτὸς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης εἶνε ἀαυμῆδαστα πρὸς τὴν γνῶσιν καὶ τὴν πρόοδον. Αὐθεντία ἐπὶ τῆς γνώσεως εἶνε οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ δέσμευσις καὶ στάσις τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς ἐξαρτωμένης νοητικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀναπτύξεως καὶ προόδου. Ἀνθρωποὶ δὲ τὰ δεσμὰ τῆς αὐθεντίας καὶ τοῦ κύρους περιβληθέντες ἰδύνατον νὰ προδύσωσιν ἀληθῶς εἰς ταῦτα δὲν λύωνται καὶ ἀποβιλλώνονται. Καὶ ἡ ἀπολλαγή ἀπὸ τῶν δεσμῶν τοῦ σκότους, τῆς ἀγνοίας, τῶν προλήψεων καὶ πάσης πλάνης, ἀποτελεῖ τὴν ἀληθῆ ὁδὸν τῆς προόδου διὰ πάντα δίκαιον ἄνθρωπον, κατὰ τὰς Γραφὰς (ἰδ. Παροιμ. δ' 18) Ὅταν δὲ οἱ ἄνθρωποι ἐπιστοχωροῦσι πρὸ τῆς ἐπιβελημμένης ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τοῦ συμφέροντος τῆς ἀληθείας καὶ προόδου τοῦ ἔθνους καὶ τῆς κοινωνίας τῶν ὑποχρεώσεως ταύτης, εἴτε ἐκ φόβου τῶν ἰσχυρῶν θεραπόντων καὶ προστατῶν τῶν προλήψεων καὶ πλανῶν, εἴτε καὶ διότι διαβλέπουσι κινδύνον τοῦ ἰδίου αὐτῶν συμφέροντος εἴτε θὰ εὐρωσιν ὅτι ἡ διὰ τὴν πρόοδον καὶ μόρφωσιν ἐκυτῶν καὶ ἄλλων διαθέσις θὰ ἀμβλύνηται ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἡ ἐνέστασις, ἣτις εἴλκυσεν αὐτοὺς ποτε εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐκείνους κόσμου τῆς σχέψως καὶ ἀναδειξεως, θὰ ἀποσύρεται βαθμιαίως καὶ θὰ ἐκλείψῃ ὀλοοχηρῶς. Ἄρ

γὰ δὲ ἡ τεχέως ἀνακαλύπτουσι ἔτι, οἱ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ τρέφωσι καὶ τρέφονται μὲ σκύβαλα χωρὶς νὰ κατανήσωσι οἱ ἴδιοι παρέμοιοι πρὸς τὰ ὄντα τὰ τρέφομεν μὲ σκύβαλα. Καὶ εἰς τὴν ἀναποφεύκτως τὴν ἀπίστωσιν τῆς ὁράσεως καὶ τοῦ ἰδεώδους ἐπακολουθοῦσαν κατὰπτωσίν των εἰς τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν συνείδησιν καὶ ἐκτίμησιν, ἡ ὁμολογία ἐξέρχεται τέλος ἐξ αὐτῶν, ὡς ἐξῆλθε καὶ παρὰ τοῦ θνήσκοντος ἀρχαίου Γερμανοῦ ἱσοροῦ Παρακέλσου, τῷ ἄνευ ἀγάπης, ἄνευ ἐλπίδος, φόβου, πίστεως, ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης, ἐπιδιώξαντος νὰ ἀναδειχθῇ καὶ προδεύσῃ ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ἰδεώδης τύπος ἀνθρώπου. Ἴδου τί ἔγραψε μί κρον πρὸ τοῦ θανάτου του ἐμμέτρως:

«Ὅχι. Ὅχι. Ὅχι.

Ὅτι τὸν ἀνθρωπισμὸν παράγει

εἶν' ἐλπίς, ἀγάπη, πίστις!

εἶναι ἡ ἀλήθεια, ὁ φόβος ἡ κλεινὴ δικαιοσύνη!

Ναί, ἐγὼ αὐτὰ ἠρνήθην, αὐτὰ ἔχασα τελείως!

«ΝΕΑ ΖΩΗ»

W. R. MALTBU

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

ΤΟ ΠΥΡ ΚΑΙ ΤΟ ΕΙΦΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

«Οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν»

Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ ἦτο προδιαγεγραμμένος πρὶν νὰ ἐκτελεθῇ καὶ ἡ πρῶτος εἰς εἶναι μὲ σταθερὰν ἀπόφασιν, ἂν καὶ εἰς τὸ τέλος μὲ ἀστατάτους χεῖρας. Ἡ ἀγγελία τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔργου του, ἦτο «Μετανοεῖτε, ἠγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Τοῦτο ἦτο βεβαίως ἐν Εὐαγγέλιον· ἀλλ' ἦτο ἰπίσως καὶ μία πρόκλησις εἰς ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ κακοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴ ἦτο ἐπικίνδυνος λέξις διὰ τὸν Ἰησοῦν. Αὐτὸς παρεκίνησεν ὀλόκληρον ἔθνος νὰ μετανοῇ ἀπὸ τὰς ὁδοῦς του, καὶ νὰ στραφῇ πρὸς τὸν Θεόν. Ἄν ἦτο εὐχαριστημένος μόνον ἐνὰ λέγει τοῦτο, καὶ νὰ τὸ ἀφήσῃ, οὐδεὶς θὰ ἠνόχλει Αὐτὸν. Ἀλλ' ὁ τρόπος Του δὲν ἦτο οὕτος. Αὐτὸς ἦλθε νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὰ πράγματα. Ὁ λόγος Του ἦτε ζῶν καὶ ισχυρὸς. Χάρις καὶ ἀλήθεια συνητηθήσαν ἐν Αὐτῷ καὶ ἔκαμιν μίαν δυνατὴν ἐκκλησίαν. Ὅπου δὴποτε ἐπήγαιεν οἱ ἄνθρωποι ἐγνώριον τὰς ἐλξεις καὶ τὴν πεπολιθῶσιν. Τοιοῦτοι ποταμοὶ ζῶντες ἐπιρροῆς ἐξήρχοντο παρὰ Αὐτοῦ, ὥστε ἠναγκάζετο κάποτε νὰ προφυλαχθῇ, μήπως ἡ ἐπίδρασις τῆς παρουσίας Του ἦθιλε γενεὴν σφοδρὰ, σπρώχνουσα τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἀστάθμητον ἐνθουσιασμὸν ἀπ' ἐνὸς ἡ εἰς ἄκρατον πάθος μίσους ἀπ' ἐτέρου. Διὰ τοῦτο ἀκαταχέτου ὠθήσεως, μέρα μὲν τοῦ λαοῦ ἐξεκύμαινε πρὸς Αὐτὸν, καὶ μέρος συνηθορίζοντο εἰς σκετινάς γωνίας, καὶ συνεβου εἰς το πικρὰ νὰ φωνεύσουσιν Αὐτὸν. Καθὼ; φαίνεται ὡς ἂν τις ἐνδοξος ἐκδρομὴ

είχεν έκραγη εις τὰ παράλια τοῦ μικροῦ τούτου κόσμου.

Οἱ Φαρισαῖοι προσκάλουν Αὐτὸν νὰ φάγη μετ' αὐτῶν. ὁ Νικόδημος κρυφίως ἔρχεται εἰς τὸν οἶκόν του τὴν νύκτα. Ὁ Πέτρος ἀφίνει τὰ δίκτυα. Ὁ Ζακχαῖος παραιτεῖται τὰ κέρδη του. Μία γυνὴ μὲ κακὸν παρελθὲν, ἀδιαφορεῖ τοὺς χλευασμοὺς τῶν συνδαιτημόνων, διὰ νὰ Τὸν πλησάσῃ. Εἰς νέες ἀναποφάσιτος μέχρι τέλους, ἔρχεται τρέχων, ἐνῶ ὁ Ἰησοῦς ἀναχωρεῖ, διὰ νὰ μάθῃ τί πρέπει νὰ κάμῃ· καὶ ὅταν μανθάνῃ, ὅτι πρέπει νὰ δωρήσῃ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του, ἂν καὶ δὲν δύναται νὰ συγκατατεθῇ, δυσκόλως ἀποχωρίζεται περιλυτός. Εἰς τὸ τέλος, ὅταν ἡ Ἰερουσαλήμ εἶχε πληθὺς πολλῶν Γραμματέων καὶ Φαρισαίων, καὶ ἱερέων, πρόθυμοι διὰ πρᾶξιν αἵματος, Ἰσφιγγον τὰς χεῖράς των ἐν ἀδυναμίᾳ καὶ τρόμφ καὶ ἔλεγον, πρὸς ἀλλήλους, «Βλέπετε, δὲν ἤμπορεῖτε νὰ κάμητε τίποτε, ἰδὲτε πῶς ὅλος ὁ κόσμος ἔχει ὑπάγει κατόπιν Του». (*Ἰωάν. 12:19)

Οὔτε εἰς τὰ φρούρια τῆς εὐαρεσκείας, οὔτε εἰς τὰς φυλακὰς τῆς ἀπελπισίας ἦσαν οἱ ἄνθρωποι ἀπραγεῖς ἀπὸ τὰς ἐπιθέσεις τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ὅσοι ἀπαξ τὸν ἀκούσουν, αἰσθάνονται ἑαυτοὺς, παρασυρομένους ὑπὸ ρεύματος νέων καὶ κατακλυζόντων σκέψεων εἰς μίαν ἠθικὴν κρίσιν. Ὅταν ἀκούωμεν Αὐτὸν νὰ λέγῃ πρὸς τινά, «Ἰπαγε πώλησον τὰ ὑπάρχοντά σου, καὶ διαμοίραζε αὐτά,» καὶ εἰς τὸν ἄλλον «Μὴ φοβηθεῖτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα μόνον,» καὶ εἰς ἄλλους, «Ἐάν τις δὲν μισήσῃ τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα, τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα, χάριν ἐμοῦ, δὲν δύναται νὰ γίνῃ μαθητὴς μου,» δυσκολευόμεθα νὰ φαντασθῶμεν ἀκρόασιν, ἐν τῇ ἑποίᾳ τοιαῦτα λέξει ἢ θηλοῦν γίνεσθαι σοβαρῶς δεκτά. Ὅταν ἡ θρησκεία ἔχει γίνεσθαι συνθηματικὴ, εἶνε δυνατὸν ν' ἀκούῃ τις ἢ νὰ λέγῃ τοιαύτας λέξεις, χωρὶς κανεὶς νὰ ἐλπίζῃ νὰ συμβῇ τίποτε. Ἄλλ' ὅπου ὁ Ἰησοῦς εὕρισκετο τὰ πράγματα ἐξετελοῦντο. Μεγάλαι πνευματικαὶ πραγματικότητες ἀνεφάνησαν, καὶ ἀπήτησαν τὴν ἀφοσίωσιν τῶν ἀνθρώπων. Ἦτο δύσκολον ν' ἀνταποκριθῇ τις, ἀλλὰ καὶ δύσκολον ν' ἀρνηθῇ. Οἱ ἄνθρωποι ἀγαποῦν τὸν φέροντα αὐτοὺς εἰς τὸ αὐτὴν ἔδρασιν, ἢ ἤμποροῦν νὰ μισοῦν αὐτόν. Δὲν δύνανται νὰ εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφοροι.

2 Η ΑΓΕΛΝΟΥΣΙΑ ΕΧΘΡΑ

«Σκοποῦντες νὰ φονεύσωσιν Αὐτόν»

Πρὸ πάντων τοῦτο ἀληθεύει διὰ τοὺς ἔχοντας ἐξουσίαν. Διὰ τοὺς Σαδδουκαίους ἡ θρησκεία ἦτο μόνον μέσον πρὸς τὴν ζῆν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους ἦτο ἀληθὴς θρησκεία των. Ἄλλ' εἰς ἀμφότερας τὰς περιστάσεις ἡ ἀποστολὴ τοῦ Χριστοῦ ἐξεργάγη εἰς τὸν κύκλον των, καὶ κατέστησε τὰ πάντα ἀνεπισηλά. Ἡ ὑπεροβολὴ Του πραγματικότητος μυστικῶς κατέπειθε πάντα ἄνθρωπον περὶ τῆς ἀνεπισηλάτης ἐκτελείας ἐκτου. Ἐκεῖνοι ἀμφέβαλλον διὰ τὰ ἐπιχειρήματά των, δὲ τὸ προνόμιόν των, καὶ περιπλέον, ὑπεφθάζοντο διὰ τὴν ἰδεὴν των δικαιοσύνην. Ἐν δὲ ὁμολόγουν τὰς ὑποφάσ των ἐν ἑαυταῖς, ἠσθάνοντο ὅτι αἱ ἀμφιβολαὶ ἱππήρχον εἰς τὰς

διανοίας τῶν ἄλλων. Ἦκουσαν τοὺς ἀνθρώπους νὰ λέγουν, «Οὗτος δὲν διδάσκει καθὼς οἱ Γραμματεῖς.» Ἀργότερα Σκούλ ὁ Φαρισαῖος ἠσθάνθη ὅτι πάντα ὅσα εἶχε νομίζει ὡς κέρδη τὰ ἐθεώρησεν σκύδαλα χάριν τοῦ Χριστοῦ· καὶ οἱ Φαρισαῖοι οἱ ἐκ λέγοντες τὴν ἀντίθετον ὁδὸν ἐγνώριζον ἐσωτερικῶς, καὶ ἐν συνειδήσει, ὅτι τοῦτο ἦτο ἀληθές. Ὅλη ἡ ὑπερηφάνεια καὶ ἡ γοητεία τῶν, ὅλα ὅσα ἐκοπίασαν νὰ κερδίσουν, ἦσαν ἄνευ ἀξίας· καὶ τὸ πλεῖστον τῆς διδασκαλίας τῶν ἦτο ψευδές, ἂν ὁ Ἰησοῦς εἶχε δίκαιον. Αὐτὸς ἐζήτησεν ἀπ' αὐτοῦς νὰ ἐγκαταλείψουν καὶ αὐτὰ τὰ τόσον στερρῶς ὅπ' αὐτῶν πιστευόμενα, καὶ ν' ἀρκοῦνται πιστεύοντας μόνον εἰς τὸν Θεὸν. Ἄν αὐτὸς ὑπερίσχυε, τὸ πᾶν δι' αὐτοὺς κατέπιπτε.

Ἐκαμον τὴν ἐκλογὴν τῶν. Ἐκεῖνοι δὲν ἦσαν θηρία κακίας, ἦσαν ἄνδρες σοδαροὶ, μὲ ποικίλας ἰδιωτικὰς. Καὶ ὅταν ὠμίλου ἀναμεταξύ τῶν, ἐπίστευον ὅτι εἶχον ἰσχυροὺς λόγους, δι' ὅσα ἔκαμον. Καὶ τις ἐξ αὐτῶν ἤθελεν ἐντραπή νὰ δρῶσιν τὸν θάνατον ἄλλου ἀνθρώπου, δι' ἓνα συνήθως ἰδιαιτερόν κακόν. Δὲν ἦσαν τόσον ἀνάσχυοντο, ὅστε νὰ γείνουν φανερά φονεῖς ἄλλ' ἦσαν ἱκανοὶ νὰ καταπέσσουν ἑαυτοὺς ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦτο ἐχθρὸς τῆς πατρίδος καὶ τῆς θρησκείας τῶν. Ἐλαβον συμβούλιον ἀναμεταξύ τῶν, καὶ ἀνέμιξον τὴν ἰδιωτικὴν τῶν ἀποστροφὴν μὲ τὸ γενικὸν μῖσος. Ὑπὲρ τὸ πρόσχημα τῶν τύπων τοῦ νόμου, ὑποστηριζόμενοι διὰ τοῦ δημοσίου καθηκόντος καὶ διαμειράζοντες τὴν εὐθύνην μεταξὺ ἀρκετοῦ πλήθους, τὸ κατώρθωσαν. Ὁ Χριστὸς δὲν ἀπέθανεν ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς κακίας ἐξαιρετικῶς κακεντρέχων ἀνθρώπων. Τὰ ἐλαττήρια, τὰ ὅποια ἐνομίσθησαν ἀρκετὰ καλὰ διὰ τὴν καθημερινὴν ζωὴν, εὐρέθησαν ἀρκετὰ κακὰ, ὥστε νὰ σταυρώσουν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ποταπή ἰδιωτέλεια, ἀνανδρία, πρόστυχος βαθμὸς προλήψεως, ἐξηυτελισμένη τυφλότης καὶ τυφλὴ κρίσις, ἀμαρτίαι κοινὰ πάντοτε, ἦσαν τόσον βαθέως ἐρριζωμένα εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἰς τόσον ἐχθραν πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὥστε ὅταν εὐρέθησαν ἀντιμέτωποι μὲ τὸν Ἅγιον, πλήρη χάριτος καὶ Ἀληθείας, οἱ ἀνθρώποι δὲν κατησχύνθησαν, ἀλλὰ μόνον ἐκεντήθησαν ἀπὸ τυφλοῦ πάθος μίσους καὶ φόβου.

(ἀκολοῦθε)

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ κ.κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ ΜΑΣ

Ἡστέ μὴ λησμονεῖτε τὴν ὑποστολὴν τῆς μικρᾶς συνδρομῆς τῆ «Νέας Ζωῆς». Δι' αὐτῆς περιεβαίνει ν' ἀντικρῶσῃ μέρος τῶν ὅχι μικρῶν ὅτι πάντων τῆς. Διὰ νὰ διαβίητε τὰς ὅχι πάντοτε ἀληθεῖς εἰδήσεις τῆς ἡμέρας δίδετε τὸ ἄριστον μίαν δραχμὴν ἢ ἐκίτην, ἤτοι 365 δραχ. τὸ ἔτος. Διὰ νὰ διαβάσητε καὶ ὡφελήθητε ὑμεῖς καὶ ἡ οἰκογένειά σας, ἀπὸ τὰ τόσον ὠφέλιμα ποσὰ Πημιουσιεύει ἡ «Νέα Ζωή» ἔχετε νὰ ὁσπανήσητε ἐπὶ ἓνα ὀλόκληρον ἔτος εὐὸ μέγα ποσόνι τῶν 30 δραχ. Στείλετέ τας λοιπὸν ὅσοι τὰς ὀφείλετε ἀμέσως.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ